Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet

Muistio

22.4.2025

EU/447/2025
EU/447/2025-MMM-13

Lisäselvitys ympäristövaliokunnalle perinnebiotooppien hoitoon liittyvistä haasteista ja toimenpiteistä, joilla perinnebiotooppien hoito turvataan; Kuuleminen 8.4.2025 E 6/2025 vp

Maa- ja metsätalousministeriö kiittää ympäristövaliokuntaa lisäselvityspyynnöstä liittyen perinnebiotooppien hoitoon liittyviin haasteisiin ja toimenpiteisiin, joilla perinnebiotooppien hoito turvataan. Asia nousi keskusteluun ympäristövaliokunnan kuulemisessa 8.4.2025, jolloin käsiteltiin valtioneuvoston selvitystä E 6/2025 komission tiedonannosta liittyen maatalouden ja ruoan visioon.

Komission tiedonanto on luonteeltaan strategisempi asiakirja ja tiedonannossa ei mennä yksityiskohtaiselle tasolle yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) ympäristötoimista. Valtioneuvoston E-selvityksessä E 6/2025 vp kuitenkin todetaan, että esimerkiksi laajaperäinen nurmipohjainen eläintuotanto ja luonnonlaidunnuksen edistäminen tarjoaisivat sekä ympäristö- että biodiversiteettihyötyjä. Maa- ja metsätalousministeriö onkin sitoutunut maatalouden ja maatalousluonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja edistämiseen.

Kuluvalla rahoituskaudella ja kansallisessa CAP-strategiasuunnitelmassa on monimuotoisuutta edistäviä ehdollisuuden pakollisia vaatimuksia sekä laaja valikoima vapaaehtoisia toimenpiteitä suorien tukien ekojärjestelmässä ja maatalouden ympäristökorvausjärjestelmässä.

Perinnebiotooppien ja luonnonlaitumien ympäristönhoitosopimuksia rahoitetaan maatalousluonnon ja maiseman hoito -toimenpiteestä. Toimenpide on ympäristökorvauksien luonnon monimuotoisuutta ja maisemaa edistävä ympäristösopimus. Sopimus koostuu vuosittaisesta hoitokorvauksesta sekä tarvittaessa erillisestä aitaamis- ja/tai raivaamiskorvauksesta. Sopimus edellyttää sopimusalueen laiduntamista tai hoitamista niittämällä. Sopimusta ei voida tehdä pelkästä alueen raivaushoidosta ja/tai aitaamisesta. Hoitotoimia voivat lisäksi olla hoitosuunnitelmassa osoitettujen tarpeiden mukaisesti muun muassa niittojätteen korjuu, puiden ja pensaiden ylläpitoraivaus sekä lehtipuiden lehdestys tai kohteen luontoarvojen edistämistä vaikeuttavan kasvillisuuden poisto.

Nykyiselle rahoituskaudelle siirryttäessä todettiin lausuntopalautteen perusteella tarve yhtenäistää paljonko tukikelvotonta alaa, johon ei kohdistu hoitoa ja josta siten ei aiheudu korvattavia kustannuksia, sopimuskäsittelijä voi sopimukseen enimmillään hyväksyä. Tällöin säädettiin, että sopimuksista tulee rajata ulkopuolelle tukikelvottomat alat, jotka ovat suurempia kuin yksi aari. Aikaisemmin sopimuksissa ei olisi saanut olla lainkaan sellaisia alueita, jotka eivät vaadi hoitoa. Velvoite

Postiosoite Postadress Postal Address	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	s-posti, internet e-post, internet e-mail, internet
Maa- ja metsätalousministeriö PL 30 00023 Valtioneuvosto	 Hallituskatu 3 A Helsinki	 0295 16001 +358 295 16001		 kirjaamo.mmm@gov.fi

tukikelvottoman alan määrittelemisestä säädetään EU:n komission delegoidun asetuksen 2022/1172 2 artiklassa.

Toimenpiteen korvaustaso (460/610 euroa/ha) on sama kaikkialla Suomessa ja perustuu toimenpiteen toteuttamisesta aiheutuneisiin keskimääräisiin kustannuksiin hehtaaria kohden. Tämä pohjautuu EU:n asetuksen (EU) 2021/2115 70 artiklaan. Korvausta hoidon aiheuttamista kustannuksista ja tulonmenetyksistä ei tämän vuoksi voida maksaa sellaisille alueille, joita ei hoideta. Mikäli kustannuksiin olisi sisällytetty suurempi laskennallinen määrä sellaisia alueita, joita ei tarvitse hoitaa, korvaustaso olisi nykyistä huomattavasti matalampi. Eläimet voivat kuitenkin tästä huolimatta liikkua sellaisella alueella, joka ei vaadi hoitoa eli alueita ei tarvitse rajata aidalla. Kokonaisuuteen liittyy lisäksi eri määritelmiä perinnebiotoopeille, mutta CAP-tukea voidaan maksaa vain CAPin määritelmän mukaisille alueille.

Laiduntamalla hoidettavien kohteiden hoitoon saattamista vaikeuttaa merkittävästi suurpetojen lisääntyminen. Petotilanne on vaikeutunut suuresti etenkin Varsinais-Suomessa, jossa sijaitsee merkittävä osa arvokkaista perinnebiotoopeista ja luonnonlaitumista. Ei ole enää olemassa kohteita, joissa ei olisi petoriskiä. Suomi on panostanut tuotantoeläinten hyvinvointiin ja sen varmistaminen on tärkeää myös laidunalueilla. Vaikka sopimusalueille rahoitetaan petoaitojen rakentamista, niiden toimivuus vaihtelevassa maastossa tai saarikohteilla on rajallinen. Laidunnushoidon järjestämistä vaikeuttaa myös karjankasvatuksen vähentyminen, tilakoon kasvu ja tuotannon keskittyminen. Tuotannon heikko kannattavuus koskettaa erityisesti lammastiloja. Maa- ja metsätalousministeriö tekee aktiivisesti toimia tasapainoisemmaksi suurpetopolitiikaksi. Tähän liittyen on annettu mm. hallituksen esitys metsästyslain muuttamiseksi suurpetojen kannanhoidollisen metsästyksen mahdollistamiseksi. Lisäksi työtä tehdään myös EU-tasolla suden suojelustatuksen muuttamiseksi EU:n luontodirektiivissä. Suurpetojen vahinkoperusteisia poikkeuslupakäytäntöjä on myös sujuvoitettu onnistuneesti.

Maa- ja metsätalousministeriö jakaa huolen perinnebiotooppien hoidon jatkumisesta ja etsii aktiivisesti ratkaisuja tilanteeseen yhdessä muiden hallinnonalojen toimijoiden kanssa. Maa- ja metsätalousministeriö on yhdessä ympäristöministeriön kanssa perustanut valtakunnallisen perinnebiotooppien hoidon edistämisen koordinaatioryhmän, jonka avulla edistetään näitä tavoitteita. Lisäksi CAP-suunnitelman toimeenpanossa on panostettu viestintään, koulutettu neuvojia ja sopimuskäsittelijöitä tilanteen parantamiseksi. CAP-suunnitelmaa tarkastellaan vuosittain. Muutostarkastelussa haetaan keinoja, joilla edistää hoitoa vaativien maatalousluonnon monimuotoisuutta edistävien kohteiden hoitoa.

Tulevan, vuoden 2027 jälkeisen, CAP-kauden suunnittelu on vasta alkutekijöissä, koska komissio ei ole vielä antanut asetusehdotusluonnoksia asiasta. Kuten valtioneuvoston selvityksessä todetaan, Suomi tukee komission tavoitetta maatalous- ja ruokasektorista, joka osaltaan edistää EU:n ilmastotavoitteiden saavuttamista samalla kun huolehditaan terveestä maaperästä ja puhtaasta vedestä ja ilmasta sekä suojellaan ja ennallistetaan Euroopan biologista monimuotoisuutta.

Maa- ja metsätalousministeriö on lisäksi pyytänyt Ruokavirastolta näkemystä tukipolitiikan vaikutuksista perinnebiotooppien hoitoon. Ruokavirasto on ilmoittanut ministeriölle, että sillä ei ole lisättävää maa- ja metsätalousministeriön lisäselvitykseen.

Neuvotteleva virkamies Sanna-Helena Fallenius

Neuvotteleva virkamies Heini Lehtosalo

Neuvotteleva virkamies Anna Schulman

Liitteet -

Jakelu Eduskunnan ympäristövaliokunta

Tiedoksi -